

~~Н 99-9~~
~~142.~~

А. Ф. ВАСИЛЬЕВ

КЫҢИ КЕРНЫ ДА БӨРҰНЫ
КАРТУПЕЛЬ

Г.П.Б на обяз. зкз.

Лнгр. 1931 год

Акт № 25185

КОМІ НЫГА ЛЕҢАНИН
СЫКТЫВКАР — 1931

А. Ф. Васильев—Как убирать и сор-
тировать картофель. Пер. с русск.

Отпечатано в типографии
Коми Госиздата в кол.
4000 экз., Зак. № 5399
Облит № 171.
г. Сыктывкар.
1931 год

Кодыр буржык ідравны картупель

Медым тајос кужны вöчны колö быд колхоъныклы да öтка овмöсын олыз крестанінлы тöдны воъвыв кымьнкö правілö.

Медвоъ колö пыдді боотны, кушöм картупельслөн својствојасыс медбөрја быдман каднас. Опыт вöчыг учреждённöјас да крестана ас ужыныс адісны, мыј арын, торја-нын шондіја да кос поводда дырјі картупель јонжыка быдмö да урожајыс тöдчымöн ыждö. Тајö ещана, картупельлөн бурмö качествос. Сіјд лöö кракмалажык, пуöм бöрас кірјалан. Кракмала картупель бур абу сöмын сојны, а щöщ јона колана кракмалопаточнöј да віна вöчан заводјаслы. Оз весшөрö заводјас-і ыжыджык дон мынтыны јонжыка кракмала картупель вылö. Шуам, завод мынтö öт тсентнер картупель вылö, көні кракмалыс 16 прöцент,—öт шайт 52 ур, а кракмалыс-кö 24 прöцент, мынтö-нын 2 шайт 40 ур.

Торјаломыс абу җик ічөт... Сөгсә нө-
шта өтi буртср бөгтө картупель муын
олан медбөрја каднас — сiјө бура воө
да позны кутас сiјөс дыр виңны.

Татыс өтi правілө.

Колө төждыны, мед картупельыс му-
вылас помөз воіс.

Уна пө өс (сорт картупельлыс воөмсө
пөзө төдмавын зајас да корјас кузтаыс.
Воігас најө пемдөны, сөгсә наңөнікөн
небзөны да кулөны.

Корјас кулөм бөрын картупель дүгдө
быдыны і кракмалыс дүгдас содны. Се-
кіган колө-нын заводітны керны кар-
тупель. — Сөмын мукөд дырјыс тајө пра-
вілөјасыд вермасны-на-і пөрјавны. Кар-
тупель заыс да корјыс вермасны пемдыны
да космыны картупельыс вогөз. Ташөмыс
лөө картупель өісмыс, кодi шугө фiтоф-
тораөн — лiбө картупель өістыгөн. Секи
колө төдны мөд пөлөс правілө.

Картупель воөмсө пөзө төдмавын поз-
тыр сертыс, колө кодјыны буржык поз-
тырда пыркытны забдыс кутөмөн. Карту-
пельјасыс кө кокныа гылалоны вужјасоыс
сiјө воөма-нын. Картупельлыс воөмсө абу
зөкыд төдмавын і кыш сертыс. Кышыс-
кө картупельыслөн чуңнад лічкөмөн оз

тупельтö нöбöны ыжыджык donöн, сijöн
вештыгö став ужыс да вaјö овмöсыслы
вел ыжыд doход. Картупель керны заво-
дiтчан кад да сijöс керан кад СССР
пaгта абу быдлаын öткoд. Уңжык район-
јасас картупель керöмыс мунö сeнъaбр
тöлыс шöргaн да окъaбр дасöд лунјасöт.
Неуна воңжык заводiтöны да помалöны
картупель керöмсö нечерноземнöј област-
јасын да лыа мујас вылыс; неуна горөн-
жык керöны черноземнöј областјасын.

Колхозјаслы колö зев бура тöдмавны
картупель керан кадгö. Картупель керöмөн
оз ков iона термасны, сöмын оз поң-
гормöдчыны. Районын-кö кынмавлöмјас
овлö воңжык, а пунктасјасыс уна, да ужа-
лан выныс оз тырмы, колö мөвпышт-
лыны тырмас оз кадыс да выныс ставсö
керны, а оз-кö тырмы секі колö керны
заводiтны воңжык, мед оз кал колны
лымулö,

Колö тöдны мыј сöмын плуг лiбö гөр
бөргa картупель чукöртöм (керöм) бoзтö
кадсö урожај ыжда сертiыс 250-300 ужа-
лан час öтi гектар вылö. Сыкынзi колö
кад картупельсö бөрјöм вылö, мешöкјасö
течöм вылö да новлöм вылö. Ставсö тајöс
колö артавны колхозчыкјаслы да öтка

овмёс|аслы урожа| богтан план вёчигён.

Керөм воэвылын картупель корсö колö
ыщкыны мувывгыс. Медса-нын ыщкыныс
колö гор воан картупель сортјаслыг корсö.
кодјас дыр кутöны веж корјассö. Карту-
пель корсö кертöзыс ыщкöмөыс бурьс
кык пöлöс. Öмi-кö, кокнаммö картупель
керöмыс—весалöм корјас оз волсаг муöд
оз сажöд муас кујлыг картупельсö да оз
кут торкавны окучнiклы, плуглы лiбö
гöрлы гöрiганьс. Мөдкö ыщкöм корјас
ачыс вермö уна бур сетны, сiјöс пöзö
öлосуйтны, да тöвнас вердны ыжјаслы.

Торја відчысѡм колѡ сіѡманѡн віѡыг-
(фітофтора) картупель керігѡн. Тајѡ ві-
ѡмсѡ кокніѡ поѡѡ тѡдмавны картупель
кор ґертіѡс. Јул тѡлыѡ помын да август
воѡѡа жынјас медвоѡ корјасас, а сѡѡза
заас лѡбны васѡд рудов гѡгрѡс чутјас.
Кор улысас, тајѡ чутјас гѡгѡрыс, чужѡны
јежыд бакшагѡм інјас.

Горөнжык сулалё-кё зера повоѣда,
заясыс да корјасыс ѓѣѣ гѣдаѣоны, сѣ-
мѣны да кулѣны.

dirac ciĵo tупкo мунас картупельсo бура
уна да оз паркнѣт позтырсo. Сы кынѣ
амыeнас плугыс щыкoдлo картупельсo
зев уна вундавлo.

Окучник да гoр плугыс jонасo оз-
жo торјавны. Нaĵo оз жo картупельсo,
течны бoрoздаас пызан вылoмоз. Став
картупельсo oктoм ставнас сы помын,
кущoма oктыгыјасыс суужыка да зѣлo-
мoнжык гудjоны позтырсo. Картупель-
керны мед бур машинајасoн. Сещoм
машинајасыс шусoны картупель керан ма-
шинајасoн (картофелекопатели). Бoрја
каднас сещoм машинајасыс пондѣсны
паскавны картупель вoфѣтыс гырыс кол-
хозјасын. Таĵo машинајасoн oнѣја ужалoм
опытјас сертыс пoфo шуны, мыј наĵo
матыга војасo зев jона паскаласны кар-
тупель вoфѣтыс колхозјасo.

Гoрjоn, окучникoн лѣбo плугjоn кар-
тупель керoм бoрын пoфo-o лыффыны
ужсo помагoмoн? Олoмыс петкoдлѣс, мыј
таĵoн уж помавны оз пoф. Кoф кущoма
оз зѣлны oктыoјасыс, став картупельсo
мувылыс наĵo oктыны оз вермыны. Став
урожајсo-кo чукoртны колo керoм бoрас
картупель мусo пѣшовтны oтѣ лѣбo кык

пӧлӧн. Пӧновтӧм бӧрын картупельсӧ ӧйтӧм
тырмымӧн вештасны ужсӧ.

Уна колхозјас, да-і ӧтка овмӧјас,
пӧновтӧм бӧрас картупель мусӧ бара гӧ-
рӧны. Ем-абу тајӧ гӧрӧмыс кушӧмкӧ бур?
Ем ыжыд бур. Тајӧ гӧрӧмнас став кар-
тупельс-нын ӧкмӧ, ӧкмӧ сы мында, мы
вештӧ выл пӧв вӧчӧм ужсӧ.

Та кыңзі арнас гӧрӧмыс вежӧ тулыс-
за гӧрӧмсӧ, сӧјӧн тувсовја ужсӧ кокнӧдӧ.
сетӧ вермӧм буржыка ужӧдны вӧвјассӧ
да мукӧд ужалан вынсӧ, донтӧммӧдӧ
ужсӧ. Торјӧн-нын таја копана гӧль да
слабжыка олыс шӧркодӧдема крестаналы,
кодјаслы унаыс лӧӧ медавны ужалан
вынсӧ (вӧвјас).

Арза гӧрӧм оз сӧмын тајӧ бурсӧ сет.
Сӧјӧ отсалӧ лептыны урожајсӧ кӧңаыслыс,
кодӧс лӧӧ кӧңма мӧд вонас картупель
му вылас. Мед бӧрын, арза гӧрӧмӧн
гранкіассӧ муыс, а сӧјӧ отсалӧ дыржык
кутны лымсӧ да муыс васӧджык лӧӧ.

Кыңзі кӧӧн керӧгӧн сӧңі-жӧ гӧрјӧн керӧ-
гӧн колӧ зӧлны мед ескӧ ешажык вӧлӧ
жугӧдӧдема картупельсӧ. Оз поз вӧвтӧ
леңны ветлыны картупель кустјас костӧ
бӧрӧздајасӧд, оз поз пыркӧдны картупель
мусӧ зыр бердӧ, да с. в. Вундысӧм,

гыжыстчөм, пазалөм, потласөм карту-
пелјас оз вермыны дыр овны, регыдөн
шыкөны да вузалігөн донтөмжыка су-
далөны.

Сецём картопель шусё неконфітэіон-
ноўён. Картопель заготовітыс організа-
тсіјајас сецём картопельсё оз нёбны.

Картунель шурōdōm да ностōm

Керөм картупель сдаточной пункто
нутә, либө виғанінјасө кигавтө, колө
шурөдны, когтыны да бөрјны. Мича
повоѳда дырји-кө муно картупель керо-
мыс, когтомыс оз гөктөд ужсө. Керөм
картупельсө мувылас-жө шылыдыштөминө
кигавны да ыдыр мыгтө сижө коомө-нын
да вежсө, җик мөд, кодыр картупельтө
лоө керны зера кадын, сөки картупельтө
мувылад он-нын когты. Сижөс лоө кигавны
вевт улө 25-30 см. кызта да кык-кујим
лун сөни виғны шуравтөҗыс да коомы-
төҗыс.

Коостём да доныца картупель дыр оз
оюмы ыи оз рушмы да веснас оз чин.
Еща-кө кокыаммө гөктанас, сійө сөмын
вогө коомомгыс. Ва да ыайт картупель
веснас чинө 30 прөчент вылө да уыжык

а мукдд дыржыс вермас ставнас вошны,
оюмыны. Со куцём колана картофель
бура костом да шуродом.

Картофель бөрждлём

Картофель бөрждлөнчы унжыкысё
ийён—картофель керигас-жё. Посны, ви-
сё да жугавлём картофель өктёны өт
дээжё, шөркөдөс — мөдө, гырысёс — ко-
мөдө.

Уна колхоз картофельсё бөрждлөнчы
пуыс вөчём решеткаясөн. Сещём решет-
касё вөччы кокны. Бөгдө 3-4 метра ку-
ча кымын-кө пөв, најөс өтләөддөнчы—вө-
чөнчы өтй помас посныдик роҗас; мөдәр
помлачыс роҗассё пырыждөддөнчы. Роҗ-
жасыс вөчөөнчы картофель төрлг (посны,
шөркөд, гырыс картофеллы). Пөвиассё
өтйлаё тувјалём бөрын, бокжассё дорө-
салдөнчы, сортировкаыд дао. Ужалігөн сор-
тировкасё пунктёны каталаён, сізі мед
посны роҗжаса помыс вөлі вылынжык гы-
рыс роҗжаса помдорчыс. Вылысладор пом-
ганыс кістёны картофельсё, сіја гөгылтчө
пөв куҗтаыс, сек посны роҗжастыс кю-
сө му, сы бөрын посны картофель, воҗө
шөркөд, помас гырыс.

Картупельс мед оз ѓшї решетка вы-
лас, сїїс кадыс-кадѳ весалѳны роскѳн.
Бѳрїѳдлны картупельсѳ колѳ куїм пелѳ:
поснї, шѳркоѳ да гырыс. Поснї карту-
пель муѳ скѳт верѳны, шѳркоѳыс кѳї-
дыс вылѳ, а гырыс вызавны, гоїны.

Гоїан (гырыс) картупельс колѳ лоны
ыжданас еша вылѳ вїт сантїметр.

Мѳдпѳлѳс сортїровка вѳчѳѳ таї. Вѳ-
чѳны пу-рама: куїтанас 3 метр кымын,
да пагтанас $\frac{3}{4}$ метр мында. Рама
куїтаыс тувїалѳма шылыда стружїтѳм
тасїас. Тасїаслѳн костыс ѳтї помас колѳ
1 см., а мѳдар помыс 8 см. Тасїас ув-
тас тувїавгѳ вѳмѳна кык тас, кодїас ра-
масѳ јукѳны куїм пелѳ. Вѳчѳм сортї-
ровкасѳ пунктѳны кокїас вылѳ (подставка
вылѳ) сїїї, мед сортїровкаыслої катѳлаѳн.
Бекнї рѳїїаслы колѳ лоны вылынжык
паскыджык рѳїїас сертїнс. Сортїровка
улас пунктыны јашїкїас лїбѳ кѳрїїнаїас,
кытчѳ і кїсѳѳ картупельс. Сортїровка вы-
лї помас пунктыгѳѳ жѳлѳб лїбѳ ыеыжык
пѳв рамаланыс катѳлаѳн. Сетчѳ і кїс-
талѳны бѳрїѳдлан картупельсѳ. Катѳла
сортїровка куїтаыс картупельс гѳгылт-
чѳ увлан, кытчѳѳ оз уг рѳѳѳдыс улас.
Медвоѳ кїсѳѳ му; севса поснї картупель,

сыыг улӧжык — шӧркод, помас — гырыг. Мед картупельыс ез гібдав беджас костас, сортіровка бокјастыс ветлӧ ӧтӧ лыбӧ кык ужалыг да роскӧн перјалӧны гібдӧм картупельјассӧ.

Медым картупельыс ез гылав жӧлӧб-гыг лыбӧ пӧв вывгыс бокјастыс, боксатасјас бокас тувјалӧны пӧвјас лыбӧ пуктӧны кер.

Кычӧ тасјаса сортіровкаӧн, сӧчӧ-і ро-јаса сортіровкаӧн поӧд картупельсӧ бӧр-јӧдлыны ыжда сертыс кымынкӧ пельӧ. Та вӧсна тасјас улас мусаныс да тасјасӧчыс вӧчсӧны топыд пощӧс кофјас. Медгасӧ вӧчсӧ кык лыбӧ кујӧм пощӧс, медым јукны посны, шӧркод да гырыг карту-пель вылӧ. Картупель вӧдӧтан гырыг колхозјасын пондӧс паскавны немеч завод-са „Пельлерт“ гӧгтемаа картупель сорті-рујтан машӧна. Тајӧ машӧнајассӧ вӧчӧны мӧјан заводјас. Машӧнаыс сортірујтӧ зев ӧдјӧ. дас час дугдывтӧг ужалӧмӧн вер-мӧны сортірујтны 15-сан 118 тоннаӧ.

Картупель бӧрјӧдлыны, мед кӧв ку-щӧм ногӧн сӧјӧ вӧлі вӧчсӧ, буржык мувылас керӧгӧн.

Керӧгас бӧрјӧдлӧмыс сӧјӧн бур, мы-унжык ужыс секӧ вӧчсӧ ӧтщӧщ, сӧјӧ-жӧ

ужалызјасѡн, коджас керѡны картупельсѡ.
Сіџ кіѡн бѡрјѡдлігѡн ем зев ыжыџ тор-
јалѡм: шыблавны-ѡ, картупельсѡ ѡџ кѡр-
џінаѡ лібѡ кыкѡ, а кык ужалыѡ вылѡ-
кѡ-і — кујімѡ. Сортыровкајасѡн картупель
бѡрјѡдлігѡн џік ѡткоџ кіџтаџны карту-
пельсѡ му вылѡ лібѡ сортыровка решетка
вылѡ. Картупель бѡрѡздајасыс-кѡ куџѡс, ме-
дым кокыѡдны уџсѡ, сортыровкаыс вѡчѡсѡ
уналаѡ, картупель кіџталаніџасѡс. Кар-
тупель бѡрјѡдлан став ѡкѡмјас дырјыс
колхоџныкјаслы да ѡтка олыѡ крестана-
лы колѡ: буржыка јансѡдны віѡыѡ кар-
тупельјасѡс. Најѡс веѡіџ ныѡџ бур сорты-
рујтан машіна ѡз торјѡд. Віѡыѡ карту-
пель, џѡнвіџа картупельыѡ торјѡдѡм —
вајѡ зев ыжыџ урон. Щѡкыџа ѡвлѡ сіџі,
кор кымыныѡ віѡыѡ картупель віѡмѡдѡны
да сіџтѡны тѡв чѡжѡн гуѡыс став кар-
тупельсѡ. Медѡа-ныџ колѡ віѡчыѡны віѡ-
ман віѡѡмыѡ, мыј јылыѡ мі горнытлім-ныџ.

Картупельыс тајѡ віѡѡмыѡ сіѡмѡ лібѡ
кѡс сіѡн лібѡ васѡд сіѡн.

Му вылас-кѡ-на каџапѡма, за да кор-
ѡертыѡс тајѡ віѡѡмсѡ, сек колѡ буржыка
віѡѡдѡмѡн торјѡдны віѡыѡ картупельсѡ
став урожајѡыс.

Вісёмыс вужо картупельас, оз сёмын
заас лыбё корјас інмылёмыз, щощ-і му-
пырыс зер да лысва војтјасён. Вісёмсё
картупель сертыс тёдмавын сёкыджык
зајас да корјас серті дорыс, торјён-нын
медвоzza вісан кадас. Воzжыксё карту-
пель кышвылас лоёны гёпта руд чутјас.
Картупельсё шёрі вундом бёрын чут
улыс — лоё руд рёма. Тајё медвоzza ві-
сём тёдмөдантор. Руд рёмыс пыр ёта-
рө паскалө, картупельс сісмө да вісём-
дө гөгөрсө картупельјассө. Картупельс
сісмө зев өdjө, медга-нын шоныд дырjл,
2-3 вежонён картупель чукөр сісмө се-
щөма, мыj он вермы адзыны өті зон
картупель. 12-15 градуса шоныдөн, вісё-
мыс паскалө став чукөрас 6-7 лунён.

Бөрjөдлігөн торјөдом вісны заводіт-
чөм картупельсө вердөны скөтлы. Јона
сісмөм картупель колө сотны лыбө гуав-
ны муө.

Бөрjөдлігөн адзана мукөд вісёмја-
сыс пощө Індыны лөмөн картупель вісём
вылө. Вісны заводітчјас, картупель вы-
лас лоёны неыжыд чутјас, којјас бө-
рынжык пөрёны лөм мо даа чутвылө.
Тајё кышвывса вісём, пыщкөсыс
тајён оз вісёмы, сјјөн абу зев

лок, сөмьн сојнысö оз-жык ло чöскыт.
Сывосна кöјдыс вылö да сојом вылö бөр-
јигон тајö нисöмөн вiгыз картупельяссö
торјöдн ч бокс.

Вiгыз да вiстöм картупель вылö, да
ыжта вылö бөрјöдлöмьö öгдор, юна ко-
лана картупельсö сортјас вылö торјöдлöм.

Сортјасыс-кö год гöмöв јуклыны
колö кöт картупель сер сортнас.

Сортјас вылас тајö јуклöмьс колана
сывосна мы бад сорт картупель колö
вiгзыс аслыс ногөн Мукöд сортыс нi-
нöм оз лоны ложыкiнiясын вiгöмөн,
а мукöдыс öдјöжык шыкöны. Вiгыз да
вiстöм картупель вылö торјöдлöм, сiз-жö
сортјас вылö јукöм, колö вöчны кiпыр,
картупель быд пүсдiгөн. Тајос кiн вö-
чансы восна, мыјтанi машiнаөн нiнöм он
вiрмы вöчны. Тавöсна муыз окiгөн,
бөрјöдлiгөн да мешöкјасö лiбö мукöд-
лöвö течiгөн, колö пыр öктыны вiгыз да
жугалом картупельяссö бур картупель
пышкыс, а сiз-жö бурјассö торјöдн ч сорт-
јас вылö.

Картупель кöјдыс торјöдöм јылыс

Бур картупель кöјдыс кыпöдö урожај
да овмöсын doxod, кокнöдö ужсö да

мездö колхозникясöс да öткөн эльö
крестанаöс лышка тöждыöмыг са уна
кад виöмыг картупельсö керигөн, бөрjөд-
лигөн да виöигөн. Та вöсна бьд колхоз-
никлы да отка олыöлы колö вермазны,
мед оз сурны мöд во кешлö пуктöм вы-
лö лок да виöан картупель кöйдыс.

Та вöсна коло бьд овмёслы тулыс
видчыгтöг арзаныс-жö лöгöдны бөрjöмөн
бур кöйдыс, мöдво кешлö пуктöм вылö.
Колхозникяслы да öктса производствен-
нöй тöваришществояслы медбур лöгöдны
öтүвja кöйдыс виöан фондjas. Тажö фон i-
jasас коло чукöртны пуктöм вылас, ко-
лан кöйдысö тырмьмөн. Тажөн колхоз-
jas да öктса тозар ишществояс, агнысö
стракуjtöны кöйдыс тырмыгöмыг, сөкi кöй-
дысыг öтдöр, колöм картупельсö позö
позтöг виöны коланjасö. Сöмын öтүвja
кöйдыс фондjas лöгöдöм да арзаныс жö
картупель кöйдысö весалöмөн да бөрjө i-
лөмөн, позö паркодны картупель вöдi-
төмсö колхозяслы да öктса производ-
ственнöй тöвариш-ствояс ы, сувтны үр-
жаi да доход лептан вескьд туj вылö.
Кодjas вылö арын картупель торjөдигөн
колö бура тöдны тащöм пöслöвiча:

„Мыj кöзан, сi, ö-i вундан“

Сёмын таіо абу-на ставыс. Кар-
пелто-оо колө віңны 7-8 төлыг, а мї
төдам-нын май сі ө вермө лоны, сурө кө
вігтөм картупель пөвсө шөщ візыг, ва
да најт картупель. Сы вөсна быд кол-
хоўныклы да отка овмөслы колө буржы-
ка віқодлыны көјдөс вылө лөгөдан кар-
тупель көгтөм, шурөдөм да бөріөдлөм
вылө. Көјдөс вөлө колө колөдны мед-
мича картупельсө. Сы вылө оз ковны жона
гырыг картупельс: өті кілограммө леп-
тө 25 30 картупель. Посны да гырыг кар-
тупель — көјдөс вылө колны оз ков.
Посны картупельыз чінө урожај, а гырыг-
со дөна сувто, дај пөльзаыс ыжыдыс
оз-го.

Овмөсын-кө картупельыз кутіс бырны
(вырөфігчыны) урожаыс воыг-воө чінны,
секі буржык аскөјдысөн көқөмыг өтка-
житчыны. Картупельто колө нузавны лөбө
вежны. Сы пыффі лөсөдны бур-сорта
лөбө бурмөдөм картупель. Сортовөј да
бурмөдөм картупельяслыз бурлунсө кажа-
лөма-нын аслыны крестјанаөн да опыт
вөчыс учреждөныөјсөн. Уна прімерјасон
петкөдлөми, май прөстөј картупель —
бур сорт картупельсө вежөм соатө, гетө
урожајсө 10-20 да унжык прөцент вылө.

Бур результатяс сөгö i бурмодом картупель кодыс.

Ыжыджык урожај сөгөм да ыжыджык процент кракмал сөгөм кыңы бурмодом картупель өнөм с-і мукөдбурт р-с. Вігөм с-іө ешажык сөгмө, ешажык чінө сөктанас, а муын озжык с-тчы вігөмјаслы.

Ставыс тајо вігталө, сортовоі да бурмодом картупель бур лун ылыс.

Со ны вөсна i абу тьрмөма колхозлы, сиктса производственнөј товариществолы да өтка сөмөслы картупель кодыс сө лөгөдігөнтөж ыдыны сөмын көр тьс лыд вөснаыс;

Колө щөщ төжыдыны бур картупель көрдыс торјөдом во на Асгыс кө оз тырмы бокь с нөбөм буржык сорта көрдыс он вежом вөсна.

Ставо сө тајөс колө вөчны арзаныс; арнас карутпельыс унжык да i дөнтөмжык нөбныс. Колхоз лыбө сиктса товарищество-кө оз вермыны сузөдны матыс бур сорта лыбө бурмодом көрдыс, лыбө кодкөд кө вежны, сөкі колө шыөдчыны рајонувса плодөөвощнөј лыбө картупельнөј сојузө. Најө сөтасны колана отсөг.

Став тајо вігталом торсө колө бура јурад кутны быд колхозныкы да өтка олыс крестанлы.